

РАДЕК ПРО МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

У великому театрі ім. Тараса Шевченка в Харкові виступив недавно тов. Карло Радек промовою про міжнародне положення. Головну увагу звернув Радек на положення в Німеччині. Промову цю подаємо понизше.

Революційна хвиля піднімається.

Після кількох літ перерви, яка здавалась міжнародній буржуазії вже остаточною, ми знова наближаємось до епохи глибоких революційних потрясень.

В центрі свого звіту я ставлю німецькі події, тому, що розвиток боротьби німецької робітничої класи являється не тільки для нас, але й для цілого світа центральним політичним питанням. Ми оцінюємо події в Німеччині як підготовку до другої революції.

1919 рік.

Щоби як слід оцінити значення німецьких подій, треба висвітлити, чим рійняється вони від тих подій минулих років, які не довели до революції.

В 1919 р. робітничі класи Німеччини коли не завоювали влади, то у всякому разі держала її в руках завдяки упадковій кайзерівській імперії. В Німеччині існували не тільки Рада Робітничих і Салдатських депутатів, але й сам уряд називав себе “урядом народних комісарів”.

Мадрищина була черезкороткий час радянською республікою. Її уряд спирався на Раду, якими руководила комуністична партія. Ви тямте хвилю страйків, що перекотилися по Англії, захоплення фабрик робітниками в Італії? Ця революційна хвиля закінчилась в 1920 р. розгромом робітничої класи.

Причини розгрому.

В тім розгромі першої революційної хвилі дуже важну роль відіграв уряд вождів соціал-патріотів. Але чому ж їм вдалося здержати пролетаріат від виступу проти буржуазії, чому вони потрапили назад запрягти робітників в капіталістичне ярмо?

Буржуазія вийшла з кризи завдяки двом об'єктивним чинникам: перший з них — це нечуванна перевага буржуазії мас по 4-літній війні, вилпнявська звідслів боязнь горожанської війни, надії на можливість мирним шляхом добути поліпшення свого положення. При цьому на переміну війни прийшла не економічна криза, а протинно — голод на товари, який дозволив капіталістам піти на поступки робітничій класі. Робітники могли надіятися, що “демократія” поліпшить їхнє положення і доведе до соціалізму. Завдяки тому соціал-патріотам вдалося здержати більшість пролетаріату за собою і не допустити до зєднання його з комуністами, які тоді вправд були ще слабі і нечисленні.

Що дала перемога буржуазії?

Тепер схарактеризуємо результати побіди буржуазії. Робітники усіх країн сподівалися, що до скінчення війни приїде період мирного будівництва. Вони були переконані, що розгром німецького мілітаризму, в ім'я якого велася війна, почине епоху зближення народів.

Недавно Муссоліні, необмежений диктатор Італії, член “Ліги Націй”, рішучо відкинув спробу цієї останньої перешкодити назріваючій війні і показав найвищим людям, які думають, немовби остання імперіалістична війна змінила щось будів в капіталістичному суспільстві, що вони грубо помиляються.

Сьогодні число людей, що знаходяться під оружжям, багато разів перевищує те число, яке було перед т. зв. “останньою війною”. Мало того, сьогоднішнє узброєння далеко більше небезпечне, як передвоєнне. Газові збрєення, воздушна фльота — це не тільки знаряддя для знищення армії противника, але й засоби для зни-

щення цілих народів. Французька воздушна фльота може знищити Англію так, як страшний землетрус знищив Японію.

Найбільш характеристичним для сучасного капіталістичного світа це відношення, яке викликала японська катастрофа. В тім часі як поодинокі уряди висказували Японії своє “співчуття”, а червоні хрести приготувались до несення допомоги, міжнародні генеральні штаби почали досліди над тим, які зміни принесе з собою нещастя японського народу. Цілий світ думає об тім, як поведуться наближаючися війни.

Робітники не хочуть війни.

Буржуазія пре до міжнародної війни, яка валиться на голову людства проти його волі і бажання.

Цей факт є вихідною точкою опозиційних і революційних настроїв робітників. Для назрівуючих революційних подій важний цей факт, що буржуазія не зуміла закінчити світової війни і зразом готується до нової.

Але жеріод сприявлив спекулянтської конюнктури закінчився ще в 1919 р. В 1920 р. почалася економічна криза, яка кинула у владу безробіття в Америці 5 мільонів а в Англії 2 мільони людей.

Безсилність буржуазії.

Підставою кризи було це, що світ після війни показався менш багатим, ніж був до неї. Ринки стали бідніші а популяція сила народних мас стала слабшою. І тому після сприятливої конюнктури 1919 р. вибухла криза. Ця криза дешо м'якша в Америці, яка знайшла ринки в полуднево-американських державах, але вона не поборола ще до Європи. І ми бачимо, що боротьба з безробіттям в Англії спричинило річю 100 мільонів фунтів штерлінгів на рік. В цій країні, де робітничі класи в своїй масі далека ще від комуністичних ідей, робітники видають на представників комуністичної партії при виборах велике число голосів.

Ці признаки зросту робітничого руху не давали би можливості говорити про наступаючу революцію, коли-б не бували кризи в Німеччині, яка розвивається на тлі безсилності буржуазії наладнати народне господарство.

Жерела скріплення влади шезла.

Чому німецька буржуазія здержала революційний рух в 1919 р.?

В ці причини треба вдуматися, щоби зрозуміти, що вони вистав шезла. Перша причина це те, що з початку німецька буржуазія потрапила зєднати довіря заграничної буржуазії для будучности буржуазної Німеччини. Друга причина це старе довіря заграничних фірм до німецьких фірм, з якими вони на протязі багатьох літ мали ділові зв'язи. Тепер ці жерела скріплення влади шезла. Тепер німецький уряд не може дістати ані шага кредиту за границею, за винятком короткотермінового, на якому не можна оснувати господарської відбудови. В такому самому становищі знаходяться і приватні німецькі фірми, крім хіба Стіннеса і Круппа.

Причини спаду марки.

Сюзонники надозили на Німеччину величезну данину. Німеччина повинна була після умири мови з 1921 р. заплатити 60 мільярдів золотих рублів. Німеччина на протязі 1921 р. і на початку 1922 р. почала сплачувати цю належність і марка почала падати. Німецька буржуазія твердить, що спадок марки являється результатом тих саме сплат. Але це не слухно. Зовсім ясно, що через ті сплати Німеччина ставалась біднішою, але це не одинока причина спаду марки. Немеш важною причиною являється політика пануючої в Німеччині класи капіталістів. Від початку війни німецька буржуазія не платити податків. Ні-

мецький уряд збирав потрібні йому грошеві засоби від німецької бідноти шляхом рижного рода позичок, обіцяючи сплатити ці позички після побідоносного закінчення війни. В цей спосіб назбиралось 210 мільярдів внутрішніх довгів. Крім того Німеччина була примушена платити антанті контрибуцію. Але німецький уряд ні разу не подумав над тим, звідки взяти засобів? Частина буржуазії спекулювала, намагаючись зробити державу біднішою а кожного капіталіста багатшим. Можна було цього досягнути дуже просто; замість платити податки, вискакалась ціла маса паперових грошей. І їхня вартість спаладала тим більше, що товаришний рух не зростає.

Бюджет Німеччини і бюджет її буржуазії.

Ще не так давно сміялись над радянською фінансовою політикою. В Гамбургу “Абрамзон” сміявся, що Радянські Республіки не можуть скласти свого бюджету, а тоді один з німецьких робітників спитав його: “А ви приглядались до бюджету Кунза?” Радянський бюджет був поганій. Кожа революція починається від поганого бюджету — тому ми можемо числити на це, що в Німеччині буде добра революція. В останніх часах доходи німецької держави осгнули 2% її розходів, а за останні місяці 0.7%. Хтож платити тих 0.7%? Коли взяти податки, то 80% з них вилучать себе робітниками і урядовцями.

Це робиться зовсім просто: німецький капіталіст вилучаючи робітникам в суботу платню, зчеркує з неї 10% податків, а державі він платити їх через пів року або й рік, тоді коли ці гроші тратьять усяку вартість. Німецька буржуазія заробила мільярди на війні і навіть на Версальським мирі. Ні в один момент російської революції карбованець не падав з такою бистротою, як падає німецька марка від моменту заняття області Рур.

Філософія пана Пуанкаре.

Фінансове положення Франції таке, що коли Пуанкаре не видустить сплат з Німеччини, то буде мусіти видустити засоби з французького дрібношопанщина і селянина, які дали йому владу в руки. Кожді селянин буде мусіти сам платити, то він скине добродій Пуанкаре. Філософія Пуанкаре зводиться до того, що — коли хто з нас двох має пропастити, то нехай вже краще пропадає Німеччина, а ми підждемо. Якщо вже денебудь має вибухнути революція, то нехай вже вибухне в Німеччині.

Друга програма німецької буржуазії.

Німецька буржуазія до останньої хвилі була переконана, що її удасться шляхом просбб добитися в Франції мораторії. Вона надіялася також, що Англія не дозволить Франції заняти Рур, бо рурське залізо й вуголь робить з Франції могутчу воєну державу. Надії завели.

Англія не в силі спинити ристу воєної сили Франції. Франція держить під оружжям 800 тисяч людей, має великанську воздушну фльоту і тому заняла Рур і держить його вже 7 місяців. Це значить, що німецька буржуазія програла війну вдаре.

Початок німецької революції.

Робітничі класи почала в матеріальну нужду, і не тільки вона, але і дрібна німецька буржуазія йде по похилому шляху пролетаризації. Це зворотна точка — це початок німецької революції. Комуністична Партія завойовує вже більшість робітничої класи. Та це ще не є запорукою любові в надходячій революції.

Треба знати різницю між положенням російських і німецьких робітників. В російській революції величезне значення мала злука з селянством. Селянська армія бажала мира і землі і тому пішла разом з робітниками. В Німеччині селянство буде грати рішачою роллю тільки після побіди революції, коли буде потрібний хліб, а в боротьбі за революцію рішачою роля припадає мійській дрібній буржуазії, з котрої велика буржуазія черпала в часі війни і революції свої резерви. Відношення між пролетаріатом і дрібною буржуазією таке: 15 мільонів робітників і 10 мільонів мійської дрібно буржуазії.

Сили контрреволюції.

Які сили зможе буржуазія кинути проти революції? Це 150.000 державної оборони, 150.000 поліції і біля 250.000 уоружених людей з тайних націоналістичних організацій.

Перебрання влади робітничою класою буде залежати в великій мірі від того, як зуміє Компартія підійти до тої дрібнобуржуазної маси, яка тепер живе в неменшій нужді чим робітників, а навіть в гіршій. Більша частина дрібно буржуазії починає розуміти, що Компартія Німеччини відкриває новий шлях німецькому народові. Це переконання дає ї Стіннес і Круп, які немилосердно вискують нарід, не зважаючи на те, що Німеччина переживає тяжку неволю французького імперіалізму. Всі вже зрозуміли, що з антантою можна боротися тільки в спільці з робітниками.

Успіх Компартії.

Тому успіх Комуністичної Партії очевидний. Вона зростає і зростає. Коли минулого року партія мала 300.000 членів, то цього року має понад 600.000. Вона має більше членів, чим Р.К.П. Німецьку партію очікує тяжка боротьба не на життя, а на смерть. Боротьба німецького робітника по своїй жорстокості перевищить пролетарську боротьбу 1917 р. Німецький робітник буде боротися в більше тяжких умовах, чим пролетаріат С.С. Р.Р. Цей останній має за собою простір і коли йому приходилося здати Київ чи Харків, то він мав змогу продовжати боротьбу. Сузь німецького пролетаріату між Реном а Одром. До того в момент революції треба надіятися наступу Франції з одного, а Польщі з другого боку. Англія могла би заблокувати північні німецькі порти. Це мусить мати на увазі німецький пролетаріат. Тому тепер коли зближаються важні події, Радянські Республіки сідять пильно за цими подіями не тільки як звичайні глядачі, але як ті, котрі готові виступити на поміч німецькому пролетаріатові.

Рад. Республіки мусять помочи німецькому робітникові.

Німецький пролетаріат — головна основа європейської революції. Не тільки з почуття солідарности, але з твердо розуміння радянських інтересів, Радянські Республіки мусять помогти німецькому робітництву. Упадок німецької революції означає рівночасно початок широкого воєної интервенції капіталістичних держав проти Союзу Соціалістичних Радянських Республік. Треба тямити, що радянська побіда в час громадянської війни була в великій мірі результатом, що антанта не могла перевезти своїх військ через Німеччину, а мусіла користуватися далекими окружними дорогами. Німецька революція, бути може, була до цього часу сабою революцією, — але завдяки їй все таки Польща не змогла так широко користуватися воєною піддержкою Франції, як би то могло бути, наколи би німецькі робітники не відмовилися перевезти Польщі воєний матеріал. Ми хочемо мира, кінчат Радек, але ми заявляємо:

НЮ ЙОРК, 17. жовтня.

На покдаді корабля “Монго-я” прибув вчєра до Нью Йорку відомий український скульптор Александер Архипенко.

Твій брат

П. Когул.

А. АРХИПЕНКО ПРИБУВ ДО ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — На покдаді корабля “Монго-я” прибув вчєра до Нью Йорку відомий український скульптор Александер Архипенко. Архипенко, який в області новочасної скульптури здобув собі світову славу, має намір уладити ряд вистав по більших містах Зауч. Держав і оснувати в Нью Йорку школу модерної скульптури. Протягом кількох останніх років Архипенко жив в Берліні і Празі. Він є родом з Києва.

Товаришу! Не забувай відновити передплату на “Українські Робітничі Вісті”.

дам між Німеччиною а Радянськими Республіками.

Ми входимо в нову фразу революції — всесвітної революції і коли німецький пролетаріат спитає нас:

— Ви готові?
— Ми відповімо:
— Так, ми готові!

ЛИСТ З УКРАТНИ.

(Писаний до тов. С. Когула в Вінніпегу.)

Київ, 28. серпня 1923.

Дорогий і Любий Брате Семене!

Який я радий, що отримав від Тебе лист, котрого не мав через так довгий час. Тепер опишу Тобі своє положення на вільній та тихій Україні, в старій місті Києві. В капіталістичній війні я був ранений в ногу, а в часі радянської війни зістав ранений в праве плече. Але хоч жалю не маю, що ранений, бо обороняв права робітника та селянина. А за те тепер живу вільно, всюди маю повне право вступити, куди би не пішов, всюди двері для нас бущих Січових Стрільців відчинені.

Дорогий Брате! Напиши мені, що Тобі з дому пишуть. Мене дуже дивує, що скільки би разів я не писав до дому, не дістаю ніякої відповіді. Може батько мене відкріє. Коли так, то я не знаю, з якої причини. Може з того, що я їх покинув. То нічого, ми скоро їх визволимо зпід панського гніту. Я тому сюди пішов, бо побачив тут правду і совість. Я бачив, як там наша правда ходила тільки по кутах. А тут я вільний, я вільний. Пана над собою не маю, є лише мій товариш робітник і селянин, з котрими ідемо рука в руку і будемо шлях до нового життя.

Теперішнє моє особисте життя не дуже таке добре, але й не дуже кепське. Спершу було зле, бо чоловік чужий, нікого не знає і тому дуже трудно. Але як я вже другий рік в Києві, з людьми познакомився, то тепер легше як колись. Ми тут маємо драматичні гуртки, даємо — що тижня вистави, ходимо до червоноармійських шкіл, так що час не переходить гарно.

Довідався з Твого листа за брата та сестер і дуже мене засмувало, що Іван служить під білим орлом. Але з другої сторони я не дивуюсь, бо він ще несвідомий, не був в світі між людьми тай тому ще служить. Але як довідається, звідки пан та піп жие, то скоро втіде на нашу сторону. А за Стефана то я вже не знаю, що йому писати. Я писав до дому, що наколи будуть хлопців забирати, то нехай втікають сюди так як други. Але він думає, що в пана мід буде лизати. Я його силувати не буду, най собі робить як хоче.

Сьогодні ми даємо для киянських робітників виставу з теперішнього галицького життя п. н. “Перед сходом сонця”, котрою Київляне дуже цікавляться, як і іншими нашими виставами. Як будеш відписувати, напиши мені про загальне робітничє життя, котре мене дуже цікавить.

На цім кінчу розмову з Тобою і здоров'я Тебе сердечне

Твій брат

П. Когул.

А. АРХИПЕНКО ПРИБУВ ДО ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

НЮ ЙОРК, 17. жовтня. — На покдаді корабля “Монго-я” прибув вчєра до Нью Йорку відомий український скульптор Александер Архипенко.

Архипенко, який в області новочасної скульптури здобув собі світову славу, має намір уладити ряд вистав по більших містах Зауч. Держав і оснувати в Нью Йорку школу модерної скульптури. Протягом кількох останніх років Архипенко жив в Берліні і Празі. Він є родом з Києва.

Товаришу! Не забувай відновити передплату на “Українські Робітничі Вісті”.

НОВА ЦІННА КНИЖКА!

Ми дістали з Європи дуже цінну книжку для кожного свідомого українського робітника і фермера, написану А. Богдановим, п. н.

Початковий Курс Політичної Економії

(В ПИТАННЯХ І ВІДПВІДАХ)

Є це перша того рода книжка в українській мові. Книжка має 127 сторін дрібного друку в самих питаннях і відповідях. Неодин робітник, що читав вже матеріали про політичну економію з інших книжок і не міг всего зрозуміти, має тепер спромугу вирівнати незрозуміле, бо в цій книжці є 300 рижних питань в обсягу політичної економії і довші або коротші відповіді на них.

ЦІНА КНИЖКИ 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
COR. PRITCHARD & MCGREGOR STS.
WINNIPEG, — — MANITOBA, — — CANADA.

ТІЛЬКИ ЩО ВИЙШЛИ З ДРУКУ ДВІ НАУКОВІ КНИЖКИ:

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ КАРЛА МАРКСА

Книжка має 328 сторін друку і розділена на три головні частини:

- 1. Товар, гроші, капітал. — 2. Надвартість. — 3. Робітні платні і дохід з капіталу.

Щі частини знова поділені на кільканаять розділів.

Завданням цієї книжки є — познакомити зі змістом “Капіталу” тих, які не мають часу або засобів, щоб його студіювати, а також вона улежить студії тих, котрі студіюють “Капітал”.

Економіка править світом і тому кождий робітник повинен знайомитися і студіювати економічні науки.

Ціна книжки \$1.00.

ЯК ПОВСТАЛА РЕЛІГІЯ І ВІРА В БОГІВ

Написав Гайрікс Кунов.

Книжка має 180 сторінок друку.

ЗМІСТ:

- 1. Новіші досліди релігії. — 2. Як повстали ідеї про духів і богів. — 3. Початки почитання духів. — 4. Від почитання духів до почитання тотемів і праїдлів. — 5. Сотворення світа. — 6. Небо і пекло. 7. Почитання праїдлів і жертва праїдлам. — 8. Від почитування праїдлів до культу природи. — 9. Останні культу духів і праїдлів у староіндійській релігії. — 10. Як Індра з племенного праїдліського бога став богом природи?

Самі наголовки розділів вказують на те, яку наукову вартість має ця книжка. Не воюйте з релігією фразами, а докажіте її дійсне значіння на підставі строго-наукових дослідів і фактів. В цьому вам якраз допоможе ця книжка.

Ціна книжки 50 центів.

Замовлення шліть на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man., Canada.

НОВІ КНИЖКИ! --- НОВІ КНИЖКИ!

Товариші! Пам'ятайте, що в свідомості наша сила, а свідомість здобувається з книжок. Кождий робітник повинен збільшити свою бібліотеку і свідомість салуючими новими книжками:

- ЩО ТАКЕ ВСЕСВІТНИЙ СОЮЗ РОБІТНИКІВ — обнимає 80 сторін друку, ціна лише 20 ц.
- ПОРАДНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ — написав О. Снявський; 110 сторін друку, ціна 35 ц.
- ЧЕРВОНА ЗОРЯ (утопія) — написав А. Богданов; 150 сторін друку, ціна 25 ц.

Замовлення разом з грошіми слати до:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man.

ЖЕНЩИНИ-РОБІТНИЦІ! ЧИТАЙТЕ І ЯК НАЙДАЛЬШЕ ПОШИРЮЙТЕ СЕРЕД ЖЕНЩИН-РОБІТНИЦЬ

свій місячний журнал

Голос Робітниці

який містить цікаві статті про рух серед жінок-робітниць в цілому світі, популярні наукові статті, оповідання, вірші і т. д.

Передплата вносить: на рік 1 дояр; на піврік 60 ц. Поодинокє число 10 ц.

Передплату і замовлення належить слати на адресу:

THE VOICE OF WORKINGWOMAN
Ukrainian Labor Temple
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man., Canada.